

meget af det, han en Gang havde nedskrevet. Derfor manglede hans Manuscripter, selv de af dem, der tilsyneladende laa færdige til Trykken, i høj Grad den Affiling og sidste kritiske Behandling, som kendetegner det fuldtfærdige Værk.

Særlig ugunstige var Betingelserne med Hensyn til den foreliggende Bog, Dommedags Bog. Det var den sidste, Dalgas skrev. Hans Øjne var da saa svage, at han maatte diktere den Ord for Ord og aldrig selv har set blot en Linje af den . . .

— Dette bør man erindre sig under Læsningen; thi Bogen mangler al Klarhed og Fasthed og gør i det Hele et i høj Grad ufærdigt og kaotisk Indtryk; dog griber den Læserens Sind stærkt ved den brændende Alvor og den lidenskabelige Søgen efter Sandhed, som lyser frem gennem det mangfoldige og langt fra genarbejdede Stof; tillige gør den Indtryk ved den mægtige Fantasi, som aabenbarer sig i den, og som tumler med Verdener, religiøse og filosofiske Tanker, Livsanskuelser osv., som en Jonglør tumler med sit Legetøj.

Forf. fremstiller for os en Pilgrim, Peregrinus Peripateticus, som foretager 12 Dagsrejser gennem Eksistensens Verden. Vi ser Pilgrimen ile fra det ene Sted i Tilværelsen til det andet, overalt søgende og spørgende, men intet Sted findende det for ham fyldestående Svar.

„Jeg skifted Ord med vise Mænd om, hvoraf alt er blevet.
jeg knæled for hver Hero ned, som lever og har levet“ . . .

men ingen af dem formaar at mætte hans Hunger efter Erkendelse eller give hans hvileløse Sjæl Fred; intet formaar at gribe hans Sind saaledes, at det holdes fast.

Han dvæler en Stund hos Jakob Böhme, men bryder snart op med de Afskedsord: „Lad mig nu fare, gode Mester. Vis mig til andre, der taler et andet Sprog . . . mit Øre trættes af eders fromme Tale“.

Efter et Samvær med Spinoza, som han uforstaaeligt med hvilken Ret lader prædike „Kødets Evangelium“ og gør til Vellystens Apostel, river han sig løs med Ordene: „Ak Mester, jeg maa ile. Jeg længes efter at erfare, om ikke andetsteds i Verden gives Erkendelse af en anden Art end din. Vis mig en Vej herfra til en anden Strand“.

Da han paa sin Vandring kommer til „Profetens Paradis, hvor alting aander Islam“, og hvor han føres til den skønne Huri, Cressida, hos hvem han bliver en Stund, thi „dersom Erkendelse er mit Maal, er det da ej min Pligt at forske ud den gamle Gaade: Kvinden?“ saa ender Mødet mellem dem med, at han siger til hende: „ . . . jeg kender mig selv nok til at vide, at hvis jeg brød Klædebonnets

Skillevæg ned mellem dig og mig, da blev jeg til evig Tid hos dig her i Profetens Paradis. Men jeg har Vandringsstaven i min Haand, min Pligt byder mig at ile; jeg vil søge, om jeg kan finde i andre Egne den Allah, som I tror paa her. Derfor byder jeg dig Farvel“. Og saaledes iler han videre — fra Materialisme til Ateisme, fra Muhamed til Jesus, fra Jesus gennem Lucifer til Buddha; overalt søger han

„Erkendelsen af Livets Væsen under Skinnets Hud, at fatte det, som nogle kaldte Pan og andre Gud“, og efter alle sine Oplevelser i Eksistensens Verden kommer han til det Resultat, at „hvad der en Gang var Religion, det vil i Fremtiden blive Poesi, naar Manden frit og frygtløst skaber sine personlige Symboler, som han vil“.

Men Peregrinus Peripateticus kommer for let til sit Resultat; han har for meget Hastværk; han dvæler kun hos de forskellige Tænkere, Vismænd og Religionsstiftere saalænge, at han faar et Indtryk, en periferisk Opfattelse af, hvad deres Tankers, Vidsoms og Religions Indhold er; han lader dem fortælle sig noget, men han lytter ikke til alt, hvad de kunde sige ham, og han faar næppe ret mange Steder fat paa det væsentlige; thi trods sin dybe Attraa efter Sandhed, saa giver han sig ikke Tid og har ikke Taalmodighed til at trænge ind i det inderste Væsen og Centrum af, hvad han møder paa sin Vandring, og Sandhed findes ikke i en rastløs Jagen, men kun i en dyb og inderlig Leven.

Ernesto Dalgas' Dommedags Bog er tung at komme igennem, men den er vel værd den Tid, den tager; thi trods alle de Indvendinger, der rejser sig, saavel mod Form som Indhold, saa fængsler og griber den, og man glemmer ikke let den fredløse, tungsindige Sandhedssøger, som aabenbarer sig gennem dens Blade, og som siger om sig selv:

„Jeg er jo kun en Strengleg, som klinger ud, hver Gang mit Øres Strenge rammes af den skjulte Verdens Klang.“

Helene Berg.

* * *

Charlotte Sannom: Ingen Oprejsning.

(Nyt dansk Forlag.)

Hvorledes det vil gaa den unge Pige, Doris Constant, som ved en Slags Overrumpling af den Mand hun var forlovet med, er bleven Moder, men som hverken vil indgaa Ægteskab med den, hun er kommen til at føle Afsky for, eller skilles fra sit Barn for at skjule sit Fejltrin, det er Spørgsmaalet, som Forfatterinden tager op til Behandling. Bogen indledes med en køn, levende Skildring af Naturbarnets sorgløse Liv ude ved Vesterhavet, hvor

hun gaar og drømmer om sine Romanhelte og har det saa godt hos sin rare gamle Bedstemoder — bare ingen Verdens Ting at bestille. Saa kommer Forlovelsen, der ender paa den før nævnte ulykkelige Maade — og saa falder Livets tunge Alvor over hende. Hun stræber at opdrage sig selv for bedre at kunne opdrage sin lille Pige. Da hun mister sit Barndomshjem, tager hun ind til Byen, hvor hun har Slægtninge; disse er venlig stemte imod hende; men Stedets toneangivende Fruer holder Krigsraad ved en Eftermiddagsthe og lyser hende i Ban.

„Søster Doris“ gør sig imidlertid i al stilfærdig Beskedenhed uundværlig baade i sine Slægtninges Hus, for fattige og lidende og for den unge Magister Lund, en idealistisk Teolog, der maaske nok er tegnet med altfor lyse Farver. Doris strider en Tid imod, da hun føler sig altfor uværdig til at blive hans Hustru; dog giver hun omsider efter. Men hans Fjender i Byen rejser sig imod ham; der er Sognepræsten, som ikke kan lide, at Lund holder stærkt besøgte gudelige Forsamlinger, og Rektoren, der er vred over hans store Indflydelse paa Skoledrengene, og der er de moralske Fruer. For dem alle er det hans „Forhold til denne kompromitterede Pige“, der slaar Hovedet paa Sømmet. Henning Lund bestemmer sig saa til at gøre, hvad han allerede tidligere har tænkt paa: gaa til Indien som Missionær. Doris og hendes Datter skal følge ham. En kort Tid er de lykkelige i Haabet; men saa faar hun et vide, at Børn her fra Europa ikke kan taale Indiens Klima. Og Doris vil ikke forlade sin lille Pige. „En Kvinde, der har været Hustru før hun blev Moder, har Lov til at føle Hustruens Baand som de stærkeste“, siger hun. „Men jeg er bleven Moder uden at være Hustru, derfor er det Moderpligterne, der binder mig stærkest. Da mit Barn blev født, lovede jeg mig selv — og lovede min Gud — at blive det saa god en Moder, som jeg formaaede“.

Saa rejser Lund alene, Doris finder i sin dybe Smerte nogen Trøst i opofrende Kærlighedsgjerninger; efterhaanden kan Byens Folk ikke andet end agte og paaskønne hende, ja, Sognepræsten begærer hendes Hjælp ved Tilsynet med de fattige. Fra Henning Lund kommer der Breve, han er glad ved sin Gerning i det fremmede Land, men længes bestandig efter Doris. „Og Tiden gaar“, siger hendes trofaste Veninde, „din Datter er om nogle Aar en voksen Pige, du og han vil endnu være unge til den Tid; hvem ved, hvad der kan ske“.

Læseren lukker den lille kønne, alvorlige og varmt følte Skildring med det Haab, at Livet endnu vil bringe Lykke og Oprejsning for den unge, i Prøvelserne lutrede Kvinde.

J. M.

* * *

S. Lomholt: Syltning og Henkogning af Havesager. (Hagerups Forlag.)

Paa Hagerups Forlag er udkommet en Bog for Henkogning og Syltning af S. Lomholt. Anvisningerne er særlig beregnet for større Husholdninger, hvor der haves Plads til alle de henkogte og syltede Sager, ligesom Udgiveren forudsætter, at den, som vil benytte Anvisningerne, maa have nogen Forkundskab til Kogning og Syltning.

Baronesse Bertha v. Suttner.

Da Bertha v. Suttner i Juni fyldte 60 Aar, var hun Genstand for megen Opmærksomhed. Leopold Katscher skrev en Bog, betitlet „Bertha v. Suttner, die Schwärmerin für Güten“, og en Sum paa 20.000 østrigske Kroner overraktes hende som Æresgave, indsamlet fra Fredsvenner i hele Evropa.

Det er især Fredsvennerne, som føler sig i Gæld til hende, for hvad hun har virket for Fredssagen. 1890 udgav hun sin Tendensroman: „Die Waffen nieder“, der vakte stort Røre i alle Lande. Hun skildrer deri Krig, som den er virkelig er, med al dens Rædsel, dens Savn og Pinsler samt al den Raahed, den fører med sig. Hun skildrer Krigen i 1864, 1866 og 1870, og tillige Koleraen i Østrig, en Følge af Krig. Bogen er bleven oversat paa næsten alle levende Sprog. I Tyskland har Fredsforeningen ladet den udkomme som Folkeudgave til meget billig Pris. Militaristerne ser næppe venligt paa, at Folket for meget faar Øjnene opladte for Krigens Væderstyggelighed, hvorfor hun ogsaa spottvis af dem kaldes: „Die Friedens-Bertha“. Men da „Berliner Tageblatt“ for kort Tid siden lod foretage en Afstemning om, hvem der var Europas berømteste Kvinde, fik B. v. Suttner de fleste Stemmer.

En Fortsættelse af „Ned med Vaabnene“, udkom i Fjor under Titel: „Marthas Kinder“, hvori hun behandler Ægteskabet og flere sociale Spørgsmaal, foruden at hun ogsaa deri bekæmper Militarismen.

B. v. Suttner har skrevet mange Bøger. De første udkom under Pseudonymet B. Aulat, men da hendes Skrifter snart slog an, skrev hun under eget Navn. Baade i „Schach der Qual“, der er skrevet fra et socialistisk Synspunkt, og i „Das Maschinenalter“ drømmer hun om Lykke for Menneskene gennem Ret og Kærlighed. Sidstnævnte Bog, som udkom anonymt, er en Række Forelæsninger, som foregives holdte af en Professor, Aar 2000, om den nuværende Tid, hvis sociale Brøstfældigheder bliver særlig iøjnefaldende fra det fremskredne Synspunkt. Da Bogen udkom, erklærede den tyske Presse enstemmig, at den maatte været skrevet af en vis tysk Videnskabsmand, der netop kort Tid forinden havde udgivet et socialt Værk,

Børnehistorier for Voksne

af

Rosegger. (Staackmanns Forlag Leipzig).

Autoriseret Oversættelse ved

Anna Nording.

(Sluttet).

Først da hun saa, at jeg forholdt mig ganske ligegyldig hertil, først da blev hun atter beroliget. Da vi kørte forbi vort Hus, fik vi travlt med at vinke med vore Lometørklæder til alle dem, der stod udenfor; men da Huset mere og mere svandt for vort Blik, for til sidst ganske at være borte, og der ikke var andet at se end Træer og Marker, der hurtig gled forbi, — da sagde hun pludselig: „Far, Vejen løber!“ Ja og nu bemærkede hun ogsaa, at Træerne og Husene fløj. Jeg var taabelig nok til at ville forklare det treaarige Barn, at det ikke var Egnen der løb, men Toget i hvilket vi sad; men det lagde hun ingen Vægt paa.

Den lille blev staaende ved Vinduet og saa ud; men hun blev til sidst ganske tavs, og jeg lagde Mærke til, hvor forandret hendes lille Ansigt efterhaanden blev. Saaledes havde jeg aldrig set det hjemme, en forunderlig Alvor havde udbredt sig derover.

Endelig havde vi naaet vort Maal, og vi steg ud. Til den lilles store Forundring gik Toget videre. Men hvorhen dog? Gik Verden endnu længere?

Jeg tog hende ved hendes lille bløde Haand og førte hende gennem Menneskemængden, og her gjorde den lille den Erfaring, at der gives Mennesker, der ikke bøjer sig spøgende og kærtegnende ned over hende, men bare trænger paa og støder til hende, idet de gaar forbi. Tit saa hun bekymret op til mig, som vilde hun se, om det ogsaa endnu var Far, hun holdt i Haanden.

Da vi kom ud paa Gaden og havde Huse paa begge Sider af os, saa den lille sig om og spurgte: „Hvor er X-købing?“ Hun kunde ikke fatte, at hun var midt deri, hun havde vel tænkt sig noget ganske andet derved — maaske en Kurv med Roser, maa-

ske en Vogn med en lille Fane, maa-ske et broget Silketørklæde, der hang ned fra Himlen — ja, hvad kan hun ikke alt have tænkt sig! Og saa var det ikke andet end Gader og Træer og Huse som alle andre Steder.

Allerførst gik vi til en Frugthod for at købe Erindringer til dem derhjemme. Vi købte Kirsebær-røde og sorte paa lange Stilke, der rigtignok ikke gav noget Haab om, at de vilde vare ret længe som „Erindringer“ — dertil var de altfor røde.

Hun bar selv Pakken, holdt den ind til sig med begge Arme og udsparrede Fingre og sagde: „Far, nu gaar vi hjem!“

Men vi maatte jo afvente næste Tog, saa vi havde over en halv Time til at se os om i den vide Verden. Den lille vilde ikke gaa med mig ind i noget Hus, hvor der var fremmede Folk; Hundene paa Gaden og Vognene og Husene, dem kunde hun finde sig i — men disse store fremmede Mennesker, overfor dem følte hun sig ikke sikker. Thi en af dem havde sagt: Den lille pæne Pige — hende maa vi

beholde her!“ Og det gjorde lille Else tavs og indadvendt.

Endelig traf vi Bekendte, som under lydelige Glædesyringer fik os med sig hjem, prøvede paa at skille Else af med Pakken, hvad der rigtignok ikke lykkedes dem — og satte Kaffe og Kager frem for os.

Da var det, at Elsepigen pludselig slyngede sine Arme om mine Fødder, pressede sit lille Ansigt op til mine Knæ og brast i en voldsom Hulken. Sjælden har jeg hørt et Barn græde saaledes; da jeg vilde tale hende til Rette og trøste, hørte jeg kun eet Ord midt i al hendes Hulken, og det var: „Hjem, hjem!“

Saa gik vi da ud paa Gaden, og paa en Bænk under et Kastanje-træ sad vi og var dybt bedrøvede. I den vildfremmede By hvor alt, alt var fremmed! Ja X-købing forekom i dette Øjeblik ogsaa mig fremmed og trøstesløs, og det uagtet jeg kom der daglig og befandt mig vel blandt mine Venner der. Som Ørkenen Sahara eller som Sibirien forekom den mig — og det kære Hjem saa langt, langt borte! Thi jeg saa det med mit Barns